

NORGES HØYESTERETT

Den 17. januar 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Webster, Matheson og Kallerud i

HR-2013-00089-U, (sak nr. 2012/1918), straffesak, anke over dom:

A (advokat Ketil Myhre)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling i sak om seksuell omgang med barn.
- (2) A ble 8. september 2011 tiltalt for overtredelse av straffeloven §§ 195 og 196. Grunnlaget for tiltalen var en rekke tilfeller av seksuell omgang med et barn over et lengre tidsrom.
- (3) X tingrett avsa 28. februar 2012 dom med slik slutning:

"A, født 18.09.1938, frifinnes."
- (4) Etter anke fra påtalemyndigheten avsa Eidsivating lagmannsrett 19. september 2012 dom med slik slutning:
 - "1. A, født 18. september 1938, dømmes for forbrytelse mot straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ og annet ledd bokstav c og straffeloven § 196 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder.**

Til fradrag i straffen kommer 5 – fem – dager for utholdt varetekt.
 - 2. A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale erstatning til B med 8.696 – åttetusensekshundreogtittiseks – kroner, med tillegg av lovens rente fra forfall til betaling skjer.**
 - 3. A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale**

oppreisningserstatning til B med 150.000 – etthundreogfemtusen – kroner, med tillegg av lovens rente fra forfall til betaling skjer.

4. **A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale ménerstatning til B med 200.000 – tohundretusen – kroner, med tillegg av lovens rente fra forfall til betaling skjer.**
5. **A dømmes til å betale saksomkostninger til staten med 10.000 – titusen – kroner."**

- (5) A har i rett tid anket lagmannsrettens dom. Anken gjelder saksbehandlingen og straffutmålingen. Han har i korte trekk anført:
- (6) Lagmannsretten har ikke i tilstrekkelig grad begrunnet sitt bevisresultat, jf. straffeprosessloven § 40 femte ledd. Det foreligger særlige omstendigheter som medfører at det må stilles krav til lagmannsrettens begrunnelse i denne saken, blant annet er det flere svakheter ved fornærmedes forklaring. Lagmannsretten skulle da ha begrunnet nærmere hvorfor fornærmedes forklaring ble lagt til grunn.
- (7) En rettsoppnevnt sakkyndig forklarte seg bare for de tre fagdommerne. Likevel kan dommen tyde på at forklaringen blant annet ble tillagt vekt ved straffutmålingen. Dette utgjør en saksbehandlingsfeil.
- (8) Som saksbehandlingsfeil er også anført at lagretten uriktig fikk ta med seg et utdrag fra As dagbøker til rådslagningen.
- (9) Den utmålte straffen er for streng. Lagmannsrettens utgangspunkt for straffutmålingen – fire år – er for høyt og straffen er uriktig skjerpet fordi tiltalte ikke har tilstått. I tillegg kommer at lang saksbehandlingstid skulle ført til større fradrag.
- (10) *Påtalemyndigheten* har imøtegått anførselene i anken og bestrider at det foreligger feil ved lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling.
- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ettersom A ble frifunnet i tingretten, kan anken over saksbehandlingen og straffutmålingen i lagmannsretten bare nektes fremmet dersom ankeutvalget ved en begrunnet beslutning enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre fram, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum, jf. andre ledd andre punktum.
- (12) Domsgrunnene oppfyller etter ankeutvalgets syn de krav som følger av straffeprosessloven § 40 femte ledd, jf. Rt. 2010 side 865 avsnitt 22 og 23, som er sitert i lagmannsrettens dom, og Rt. 2011 side 172 avsnitt 29 og 30. Lagmannsretten har vist til, og må forstås slik at den slutter seg til, den begrunnelse mindretallet i tingretten ga for tiltaltes skyld. Mindretallet i tingretten fant imidlertid ikke bevist at den seksuelle omgangen begynte før den fornærmede fylte ti år, jf. straffeloven § 195 andre ledd bokstav c. Lagretten svarte ja også på spørsmålet om dette og lagmannsretten har gitt en særskilt redegjørelse for bevisene knyttet til dette. Det er intet ved fornærmedes forklaring som gjør det nødvendig med en begrunnelse utover dette. Utvalget kan heller ikke se at det på andre punkter var nødvendig med ytterligere begrunnelse.
- (13) Lagmannsretten oppnevnte en sakkyndig for å vurdere om fornærmede hadde blitt påført skader som kunne gi grunnlag for ménerstatning. Saksbehandlingsanken retter seg her mot at den sakkyndige ga forklaring bare for de tre fagdommerne til tross for at hennes forklaring kan ha hatt betydning for spørsmål som hører under den samlede rett. Det er særlig vist til at lagmannsretten i bemerkningene om straffutmålingen har konstatert at overgrepene "har påført

fornærmede betydelige skader". Det hevdes at denne uttalelsen kan tyde på at den sakkyndiges forklaring er tillagt vekt, og at det derfor foreligger en saksbehandlingsfeil.

Dette kan klart ikke føre fram. Rettens vurdering av fornærmedes skader som ledd i utmålingen av straffen vil gjennomgående bygge på en rekke kilder, blant annet opplysninger fra den fornærmede selv, behandlende leger og annet helsepersonell og fornærmedes familie og venner. Det fremgår av rettsboken at slike vitner ble hørt også i denne saken. Det er ikke grunnlag for å anta at den sakkyndiges forklaring kan ha fått noen avgjørende betydning for straffutmålingen eller andre deler av saken som skal avgjøres av den samlede rett.

- (14) Domfelte har videre anført at det var en saksbehandlingsfeil at lagretten i medhold av straffeprosessloven § 369 andre ledd fikk med seg et utdrag av hans dagbøker til rådslagningen som var egnet til å gi et ufullstendig og galt bilde av situasjonen. Dette er imidlertid ikke nærmere underbygget. Påtalemyndigheten har imøtegått at det forelå en situasjon som har likhetstrekk med saken omhandlet i Rt. 2011 side 1025. Etter det opplyste ble dokumentet i sin helhet lest opp i retten med ordinær adgang til bemerkninger fra tiltalte, og ankeutvalget kan ikke se at det her foreligger noen saksbehandlingsfeil.
- (15) Lagmannsretten har ved straffutmålingen lagt til grunn at domfelte begikk 10-12 seksuelle overgrep mot fornærmede fra før han fylte ti år til etter han fylte 14 år, hvorav to samleier. Lagmannsretten omtaler saken som "... et nokså klassisk typetilfelle, hvor en omsorgsperson etablerer et rutinemessig mønster av seksuelle overgrep, som varer gjennom år, og som fornærmede ikke har noen mulighet til å komme ut av". Ved straffutmålingen tok retten utgangspunkt i ubetinget fengsel i om lag fire år. På grunn av for lang saksbehandlingstid ble straffen satt til tre år og seks måneder.
- (16) I anken er det anført at det synes som om lagmannsretten "... har valgt å skjerpe straffen fordi tiltalte ikke har tilstått". Det lagmannsretten uttaler om dette er følgende:
- "Som et særlig skjerpende moment vil lagmannsretten vise til de beskyldninger som tiltalte har framsatt mot fornærmede. I stedet for å tilstå og eventuelt beklage sin adferd, har han anført at fornærmedes anklager er pengeutpressing og hevn fordi tiltalte, en eller annen gang etter at fornærmede ble 16 år, ikke etterkom et krav om 100.000 kroner til en motorsykkel. Det er ikke nedtegnet i hans dagbok for den aktuelle perioden at fornærmede noen gang skal ha framsatt et slikt krav eller kommet med trusler etter et avslag. I tillegg har tiltalte anført at utskriftene med den nakne unge mannen som ble funnet på tiltalte ved arrestasjonen, var plantet på tiltaltes kontor av fornærmede med sikte på å få ham dømt. Ved gjennomgang av hans egen dagbok for å finne når denne plantingen av falske bevis eventuelt skulle ha skjedd, framkom at den dagen tiltalte utpekte for plassering av utskriften, var flere måneder før utskriftens egen dato."**
- (17) Den atferd som her beskrives må utvilsomt ha vært en tilleggsbelastning for fornærmede og er klart relevant ved straffutmålingen.
- (18) Etter utvalgets syn er det intet åpenbart misforhold mellom den straffen som er utmålt for det straffbare forholdet domfelte har begått, og det straffenivået som følger av praksis, jf. straffeprosessloven § 344.
- (19) Utvalget finner det etter dette klart at anken ikke vil føre fram, og den fremmes derfor ikke.
- (20) Beslutningen er enstemmig.

SLUTNING :

Anken tillates ikke fremmet.

Wilhelm Matheson
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Riktig utskrift: